

l'entrevista | VALÈRIA GAILLARD

«Abans, cada cafè era un món»

És addicta al cafè? Com va començar a investigar la història dels cafès de Barcelona?

—«Sí que m'agrada el cafè. No en prenc gaire però m'agrada curtet, sobretot els italians, el *ristreto* i l'*espresso*. En les meves investigacions sempre m'he fixat en tot i ja quan estava preparant *Historia y leyenda del Barrio Chino* ja anava recollint informació. La història dels cafès no s'havia tractat mai en un estudi ampli més enllà d'alguns articles publicats a la premsa i en alguna monografia històrica. És un tema molt apassionant perquè permet traçar la història de la vida quotidiana de la ciutat durant els segles XVIII i XIX.»

—Com van aparèixer els primers cafès a Barcelona?

—«El primer cafè el va obrir l'italià Andrés Caponata el 1750. Devia venir amb una companyia d'òpera i es va quedar. El va obrir al costat del Teatre Principal, a les Rambles, en un antic billar públic, joc que aleshores es deia taula. Abans hi havia les *botilleries*, una mena de bars de l'època, però no estaven pensats per poder estar-s'hi. El local incloïa una sala de conversa i la seva decoració era molt llampant, en contrast amb les tavernes i les *botilleries*.»

—Què va representar?

—«L'arribada dels cafès va ser revolucionària: suposava una nova forma de sociabilitat democràtica desconeguda fins aleshores. I això representava un perill per als sectors dirigents de l'època perquè facilitava la circulació d'idees. Els cafeters, a més, disposaven de diversos impresos i publicacions i els clients s'assabentaven així de les notícies i discutien. Els aristòcrates i les classes dirigents no hi posaven els peus, i es burlaven dels clients titllant-los de petimetres, persones que imitaven les maneres i l'aspecte dels aristòcrates. En general, pels adinerats, els cafès eren considerats un antre de perdició.»

—La clientela dels cafès, on es prenia una beguda econòmica, era popular?

—«Al principi el cafè era una beguda cara i només estava a l'abast dels aristòcrates i la gent adinerada, que el preniën a casa. Amb l'obertura dels primers establiments es va anar abaratint i popularitzant, paral·lelament a la nova mentalitat burgesa sorgida a finals del XVII. De fet, els primers cafès van aparèixer a Londres sota la influència protestant per distingir-se de les tavernes, on la gent anava a beure alcohol i a emborratxar-se. El cafè era vist com una beguda desembriagadora que et mantenien despert i serè per poder complir les teves obligacions i ser un bon cap de família. A Barcelona, els primers cafès van ser freqüentats per burgesos il·lustrats emergents, militars, funcionaris, joves i estrangers. Les dones no hi entraven i no van fer-ho fins a mitjan segle XIX.»

—Com es van anar estenent els cafès a partir d'aquest primer local?

—«Hi havia dos focus: la Rambla, és a dir, el Pla de les Comèdies, i el

Paco Villar

ESCRITOR

Paco Villar (Barcelona, 1961) ha estudiat dret i s'ha especialitzat en investigacions de caràcter històric, com ara «*Historia y leyenda del Barrio Chino*». Col·labora en diversos mitjans de comunicació i també és membre de l'equip de redactors d'Enciclopèdia de Barcelona.

Pla de Palau. Quan van enderrocar la muralla de la Rambla el 1774 es van anar estenent també pel carrer Escudellers i els adjacents. Al Pla de les Comèdies gairebé tots tenien billar i un ambient més lúdic, mentre que els de Palau, com els de Londres, tenien un caràcter més burgès i els homes de negocis i els forasters els feien servir com a centre d'operacions i agència de col·locacions, entre d'altres activitats. Alguns van estar lligats als primers intents de publicacions periòdiques i servien de sala de redacció.»

—Comparada amb Torí, coneguda pels cafès, on se situa Barcelona?

—«Era una ciutat reconeguda internacionalment pels seus cafès i molts

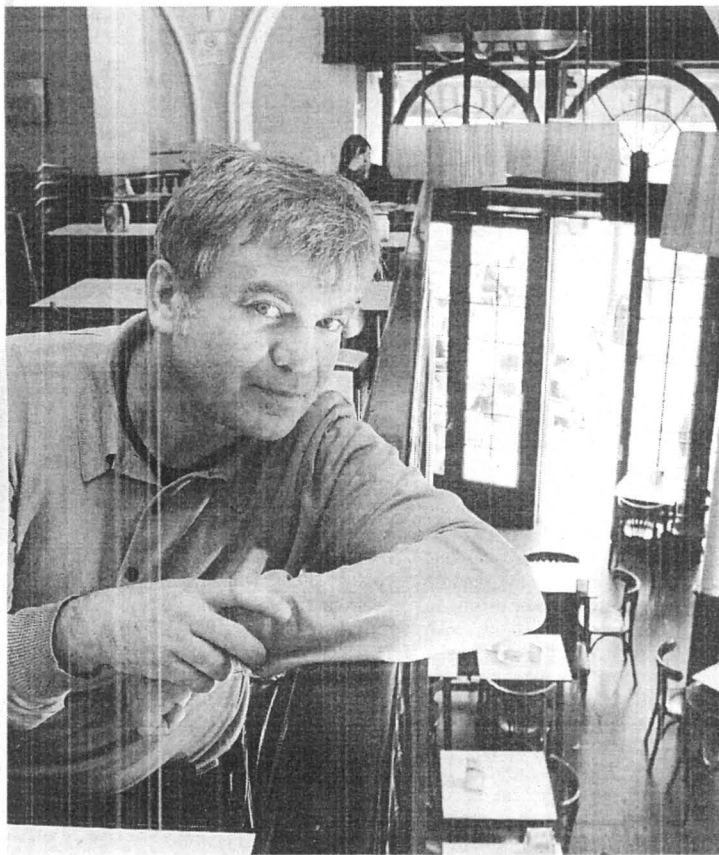

Foto: ORIOL DURAN

A «*La ciutat dels cafès. Barcelona 1750-1880*» (La Campana) traça la història dels cafès de la ciutat paral·lelament a la seva transformació. El seguiran dos volums més: un tancarà el recorregut al segle XX i l'altre es concentrarà en alguns cafès històrics. A banda, prepara un llibre sobre Enriqueta Martí, coneguda com «la primera assassina en sèrie catalana».

viatgers se'n fan ressò, sobretot a la segona meitat del XIX. N'hi havia de meravellosos, com el *Café Nuevo* de la Rambla, el *Café Maltés*, el *Gran Café de Barcelona*... Servia el cafè un especialista que es deia abocador i que anava uniformat. Duia dos recipients, un de cafè i l'altre de llet. Un altre mosso portava una safata amb una tassa de cafè, un got d'aigua i una ampolla de rom. L'abocador posava cafè i després, si volien, un rajolí de rom o llet, pel mateix preu. Al got també posaven cafè, llet o rom, i aigua. És clar, amb això duraven tota la tarda!»

—Què en pensa dels Starbucks?

—«Abans cada cafè representava un món i cadascun intentava diferenciar-se, en canvi això d'ara no té cap gràcia. Després obren una sèrie de cafès tots iguals, el Francesco, etc. És una altra època i reflecteix la globalització actual.»